

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Český jazyk a literatura pro nižší gymnázium
Název učebního materiálu:	Literární druhy, verš, strofa, rým - opakování
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0112
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	1. ročník osmiletého gymnázia
Autor:	Mgr. Radka Stražilová
Datum vytvoření:	15. 1. 2013
Datum ověření ve výuce:	18. 1. 2013
Druh učebního materiálu:	pracovní list
Očekávaný výstup:	Student si ověří znalosti o literárních druzích a formách, o verši, strofě a rýmu.
Metodické poznámky:	Materiál lze použít pro písemné opakování. Časový limit stanovíme dle dispozic studentů. Při ústním opakování je vhodné kontrolovat odpovědi po jednotlivých úkolech, studentům vždy poskytneme čas k řešení.

Literární druhy, verš, strofa, rým - opakování – pracovní list

1. Petr Nikl: Proměna

Ježibaba Anička,
převlečená za strýčka,
přinesla mi jablíčka.

Snědl jsem to jablíčko,
proměnil se v klubíčko...
Jdi ode mě, kočička!

A už jsem se zmenšoval,
kutálel a vzdaloval,
zbyla ze mě tečička.

No, a když už jsem nebyl,
náhle jsem se probudil,
rozklížil jsem očička!

Přede mnou je Anička,
převlečená za strýčka,
podává mi .....

Úkoly:

- Které slovo bychom mohli doplnit místo teček? Proč?
- Ke kterému literárnímu druhu můžeme úryvek přiřadit? (vyber – poezie, próza, drama) Proč?
- Kolik najdeme v úryvku strof?
- Kolik má úryvek veršů?
- Je uvedený text lyrický či epický? Proč?

2. Petr Nikl: Zimní

Jedna dáma v pyžamu
lyžuje na prašanu.
Prašan za ní praší,
pod pyžamem raší
lesklá kvítka námrazy,
dámě však nic neschází.
Letí svahelem jako pták,
dole je z ní sněhulák.

Úkoly:

- Mají verše Petra Nikla pravidelný rytmus? Odůvodni.
- Urči rýmové schéma prvních čtyř veršů.
- O jaký druh rýmu se u těchto čtyř veršů jedná?

3.

To byla hra! Nám se to děsně líbilo a pan Zilvar spal a hlučně kašlal. Když jsem o tom povídal Bejvalovi, tak nám velice záviděl a pravil, že by si s námi chtěl taky hrát.

Já jsem odvětil: "To já nevím, to podle toho."

On však horlivě o to stál, že prý by se chtěl jenom podívat, jestli to děláme dobře.

Já jsem pravil, aby byl bez starostí, že Zilvar musí dobře vědět, jak se žebrota dělá, jelikož jeho tatínek jest první žebřák v městě.

Bejval se ptal, jestli se stavíme na kořauku, když si něco vyprosíme. Já jsem pravil, že ne, a on pravil, že to je chyba. Pak se tázal, jestli hrajeme na nějaký nástroj, a když jsem pravil, že ne, tak on pravil, že je to druhá chyba.

Pročež jsem mu pravil, aby přišel taky do chudobince, on na to řekl, že přijde a že nám ukáže, jak se dělá žebrota, a že celého pana Zilvara strčí do kapsy s tou jeho žebrotou a že pan Zilvar bude kulit vočadla, jaký jest Bejval správný žebřák. Vůbec se děsně vychloubal a to se mně nelíbilo.

Úkoly:

- Ke kterému literárnímu druhu můžeme úryvek přiřadit? (vyber – poezie, próza, drama) Proč?
- Je uvedený text lyrický či epický? Proč?

Bonus: Komu se nelíbilo, že se Bejval „děsně vychloubal“?

Literární druhy, verš, strofa, rým - opakování – pracovní list, pro učitele

1. Petr Nikl: Proměna

Ježibaba Anička,
převlečená za strýčka,
přinesla mi jablíčka.

Snědl jsem to jablíčko,
proměnil se v klubičko...
Jdi ode mě, kočička!

A už jsem se zmenšoval,
kutálel a vzdaloval,
zbyla ze mě tečička.

No, a když už jsem nebyl,
náhle jsem se probudil,
rozklížil jsem očička!

Přede mnou je Anička,
převlečená za strýčka,
podává mi .....

Úkoly:

- Které slovo bychom mohli doplnit místo teček? Proč? *Jablička – rýmuje se, věcná souvislost, pointa.*
- Ke kterému literárnímu druhu můžeme úryvek přiřadit? *Poezie – verše, strofy, rýmy...*
- Kolik najdeme v úryvku strof? *5*
- Kolik má úryvek veršů? *15*
- Je uvedený text lyrický či epický? Proč? *Text je epický, vyjadřuje děj.*

2. Petr Nikl: Zimní

Jedna dáma v pyžamu
lyžuje na prašanu.
Prašan za ní práší,
pod pyžamem raší
lesklá kvítka námrazy,
dámě však nic neschází.
Letí svahelem jako pták,
dole je z ní sněhulák.

Úkoly:

- Mají verše Petra Nikla pravidelný rytmus? Odůvodni. *Verše mají pravidelný rytmus, viz počet slabik.*
- Urči rýmové schéma prvních čtyř veršů. *aabb*
- O jaký druh rýmu se u těchto čtyř veršů jedná? *Sdružený rým.*

3.

To byla hra! Nám se to děsně líbilo a pan Zilvar spal a hlučně kašlal. Když jsem o tom povídal Bejvalovi, tak nám velice záviděl a pravil, že by si s námi chtěl taky hrát.

Já jsem odvětil: "To já nevím, to podle toho."

On však horlivě o to stál, že prý by se chtěl jenom podívat, jestli to děláme dobře.

Já jsem pravil, aby byl bez starosti, že Zilvar musí dobře vědět, jak se žebrota dělá, jelikož jeho tatínek jest první žebřák v městě.

Bejval se ptal, jestli se stavíme na kořauku, když si něco vyprosíme. Já jsem pravil, že ne, a on pravil, že to je chyba.

Pak se tázal, jestli hrajeme na nějaký nástroj, a když jsem pravil, že ne, tak on pravil, že je to druhá chyba.

Pročež jsem mu pravil, aby přišel taky do chudobince, on na to řekl, že přijde a že nám ukáže, jak se dělá žebrota, a že celého pana Zilvara strčí do kapsy s tou jeho žebrotou a že pan Zilvar bude kulit vočadla, jaký jest Bejval správný žebřák. Vůbec se děsně vychloubal a to se mně nelíbilo.

Úkoly:

- Ke kterému literárnímu druhu můžeme úryvek přiřadit? *Text přiřadíme k próze – nejsou verše, repliky...*
- Je uvedený text lyrický či epický? Proč? *Text je epický, zachycuje děj.*

Bonus: Komu se nelíbilo, že se Bejval „děsně vychloubal“? *Petru Bajzovi (viz Karel Poláček: Bylo nás pět)*

Zdroj: archiv autorky